

Centralizētais eksāmens par vispārējās vidējās izglītības apguvi
LATVIEŠU VALODĀ UN LITERATŪRĀ
(augstākais mācību satura apguves līmenis)
Vērtēšanas kritēriji

1. daļa. Zināšanas un tekstu izpratne (maksimālais punktu skaits – 20)

Par katru pareizu atbildi – 1 p.

Uzdevuma numurs	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.
Pareizā atbilde	B	C	D	A	B	A	A	C	B	D	A	A	D	C	A	A	B	A	C	B

2. daļa. Tekstu analīze

Vērtēšanas kritēriji (40 punkti; iegūtajai punktu summai tiek piemērots koeficients – 1,5, maksimālais punktu skaits 60 punkti)

Atslēgvārdi katrā vērtēšanas kritērijā, sasaiste ar eksāmena 1. daļas uzdevumu saturu, satura komponentu piemēri analizējamajos tekstos.

1. Zināšanas un izpratne

• Satura komponents: tekstu saturs (temats, problēma, aktualitāte)

Vērtēšanas kritērijs	Punkti			
1.1. Tekstu satura izpratne (temats, problēma, aktualitāte), tekstu salīdzināšana*	1 punkts	2 punkti	3 punkti	4 punkti
	Tekstu saturs nav izprasts vai izprasts virspusēji .	Tekstu saturs ir sašaurināts vai paplašināts .	Tekstu saturs ir pietiekami raksturots .	Tekstu saturs ir izvērsti raksturots .
*0 punktu, ja konkrētais kritērijs nav novērtējams.	Teksti analizēti atsevišķi .	Teksti ir salīdzināti, <u>nosauktas</u> kopīgās vai atšķirīgās tekstu pazīmes.	Teksti ir salīdzināti, <u>raksturotas</u> kopīgās un atšķirīgās tekstu pazīmes.	Teksti ir salīdzināti, <u>raksturotas</u> un <u>analizētas</u> galvenās kopīgās un atšķirīgās tekstu pazīmes.

1. daļas – Zināšanas un teksta izpratne – attiecīgie uzdevumi:

1. uzdevums Kurš formulējums atbilst abus tekstus vienojošam tematam ? A. Anšlavs Eglītis – kritiķis un rakstnieks. B. <u>Māksla kā indivīda radoša izpausme un sevis apliecināšana.</u> C. Mūsdienu kultūrtelpa Latvijā, tās daudzveidība. D. Rīgas periods Jura Upenāja daiļradē.	2. uzdevums Kura atbilde atbilst 1. tekstā iepazītā jaunā gleznotāja mērķim, ierodoties Rīgā ? A. Turpināt studijas akadēmijā vai kādā privātā studijā. B. Savā dzīvesvietā pasniedzēju trūkuma dēļ nevar apgūt gleznošanu. C. <u>Rīgā vēlas veidot mākslinieka karjeru.</u> D. Vēlas atpūsties pēc piedalīšanās mākslas godalgas iegūšanas sacensībās.
--	--

• **Satura komponents: kultūras konteksts (laika un kultūras zīmes, simboli)**

Vērtēšanas kritērijs	Punkti			
1.2. Kultūras konteksts (laika un kultūras zīmes, simboli)*	1 punkts	2 punkti	3 punkti	4 punkti
*0 punktu, ja konkrētais kritērijs nav novērtējams.	Kultūras konteksts izprasts virspusēji. Nosaukts viens kultūras konteksta piemērs .	Minēti atsevišķi kultūras konteksta piemēri .	Nozīmīgākie kultūras konteksta piemēri ir nosaukti un raksturoti .	Kultūras konteksta piemēri ir analizēti un to nozīme ir novērtēta teksta satura atklāsmē.

1. daļas – Zināšanas un teksta izpratne – attiecīgie uzdevumi:

3. uzdevums Kuras atbildes piemēri norāda, ka galvenais varonis ierodas Rīgā no laukiem 20. gs. 20.–30. gados? A. Piekabināmais vagonis; gleznotāju cietoksnis. B. Centrālviesnīca; kvartāls. C. Skiču grāmata; saliekamais gleznturis. D. <u>Pašausts vadmalas tērps; nekrāsota koka lāde, segu sainis.</u>	6. uzdevums 2. tekstā minēts “mode pēc dzintara un sudraba saktām un Latgales svečturiem ir krietni atturīgāka”. Kura atbilde izskaidro šo frāzi? A. <u>Politiskās varas ietekme, jo aktuāls top politiskais pasūtījums mākslā.</u> B. Novecojis un nepieprasīts mākslas produkts, kas vairs nesaistās ar kultūras vērtību. C. Mainās mākslas virzieni. D. Aizliegti simboli mākslinieku daiļrades procesā.
4. uzdevums 2. tekstā minētas gleznas plakāta “Darba apoteoze” figūras: zemkopis, strādnieks, mākslinieks un zinātnieks. Kura atbilde attiecināma uz gleznā attēlotajām figūrām? A. <u>Konkrētā laika ideoloģiskie simboli un mākslinieka iedvesmas avoti.</u> B. Populārāko nodarbošanās veidu speciālisti. C. Nejauši izvēlēti tēli. D. Latviešu folklorā apdziedāti tēli.	7. uzdevums Kurš poētiskais nosaukums apzīmē 2. tekstā pieminēto Trešo atmodu? A. <u>Dziesmotā revolūcija.</u> B. Jaunā cilvēka atmoda. C. Tautiskā atmoda. D. Gaismotā revolūcija.
5. uzdevums 2. tekstā pieminēts jaunā gleznotāja Jura Upenāja gleznas plakāta nosaukums “Darba apoteoze”. Kurš vārda “apoteoze” nozīmes skaidrojums atbilst gleznā attēloto figūru idejiskajam vēstījumam? A. Gavilējoša kulminācijas epizode vai svinīgs noslēgums. B. <u>Personu kā noteikta darba veicēju slavināšana.</u> C. Svinīga, pacilāta nobeiguma aina (teātra izrādē). D. Pasludināšana par dievu; arī dievināšana.	

• **Satura komponents: žanrs un teksta fragmenta kompozīcija**

Vērtēšanas kritērijs	Punkti			
1.3. Žanrs un teksta fragmenta kompozīcija*	1 punkts	2 punkti	3 punkti	4 punkti
*0 punktu, ja konkrētais kritērijs nav novērtējams.	Žanrs un <u>vismaz viens kompozīcijas elements</u> ir <u>nosaukts</u> .	Žanrs ir <u>nosaukts</u> , <u>minēti atsevišķi kompozīcijas elementi</u> .	Žanrs ir nosaukts un <u>minētas galvenās pazīmes</u> , tekstu kompozīcija ir <u>raksturota</u> .	Žanrs ir <u>nosaukts</u> un <u>raksturots</u> , tekstu kompozīcija ir <u>analizēta</u> un tās nozīme ir <u>novērtēta</u> teksta satura atklāsmē.

1. daļas – Zināšanas un teksta izpratne – attiecīgie uzdevumi:

10. uzdevums Kurā atbildē nosauktas 1. teksta norādītā žanra raksturīgās pazīmes? A. Neliela apjoma tematiski un kompozicionāli pabeigts sacerējums ar pārdomu raksturu. B. Vienkāršs sižets, attēlots tikai kāds atsevišķs notikums, maz darbības personu. C. Lakonisks, spraigs vēstījums par kādu neparastu notikumu ar negaidītu atrisinājumu. D. Atsevišķu cilvēku, sabiedrības dzīves plašs attēlojums kādā laikposmā.	13. uzdevums Kura atbilde atbilst 2. tekstā norādei par romāna “Homo novus” galveno sižeta līniju? A. Refleksija par glezniecības attīstību 30. gados. B. Smeldze un retrospektīvs vērtējums. C. Mākslinieku portretējums. D. Divi jaunekļi, kas ieradušies Rīgā, lai to iekarotu.
11. uzdevums Kurā atbildē nosauktas monogrāfijas – zinātniskā apcerējuma – žanram raksturīgās pazīmes, kas vērojamas 2. tekstā? A. Vienas problēmas vai tēmas pētīšanā gūtās atziņas, kas balstītas faktos; <u>zinātniskums, atsauces uz izmantotajiem avotiem</u>. B. Kritiska apcere, kurā izceļas galvenokārt autora subjektīvi emocionālā attieksme pret attēlojamo parādību. C. Raksts, kurā vispusīgi, bet ne sīki, detalizēti iztirzāts kāds jautājums, problēma. D. Kritisks mākslas darba vai zinātniska darba vērtējums.	19. uzdevums Kurā atbildē norādīts valodas funkcionālais stils, kuram raksturīgas pazīmes 1. teksta piemērā “Labu brīdi viņš cieši lūkojās jauneklī ar savādu, gandrīz apvainojoši pētīgu skatienu – kā ārsts jūscūciņā, kurai tas taisās iešļircināt kādas pārbaudāmas zāles.”? A. Zinātniskās valodas stils. B. Lietišķais valodas stils. C. <u>Daijliteratūras valodas stils</u>. D. Sarunvalodas stils.
12. uzdevums Kura atbilde raksturo 2. tekstā pieminēto romāna “Homo novus” gredzenveida kompozīciju? A. <u>Dzelzceļa stacija kā romāna sākuma un beigu punkts</u>. B. Romāna darbības laiks aptver vienu ziemas sezonu. C. Romāna atgriešanās Latvijas kultūrtelpā. D. “Homo novus” daudzveidīgā intonācija.	20. uzdevums Kura atbilde liecina, ka 2. tekstā ir zinātniskās valodas stila pazīmes? A. Spilgtas autora individuālā stila pazīmes, daudznazīmīgi vārdi, dialogi, tēlainās izteiksmes līdzekļi. B. <u>Aktualitāte, fakti, analīze, terminoloģija</u>. C. Vispārlietojama leksika, viedoklis, sabiedrības ietekmēšana. D. Ekspresīvi valodas līdzekļi, dokumentalitāte, lietišķums.

• **Satura komponents: tekstu autoru valodas stila iezīmes analizējamajos tekstos**

Vērtēšanas kritērijs	Punkti			
1.4. Autoru valodas stila iezīmes* (analīzei piedāvātajos tekstos/to fragmentos)	1 punkts	2 punkti	3 punkti	4 punkti
*0 punktu, ja konkrētais kritērijs nav novērtējams.	Ir <u>nosaukti</u> izteiksmes līdzekļi, nav piemēru.	Ir <u>nosaukti</u> izteiksmes līdzekļi, neprecīzi piemēri	Izteiksmes līdzekļi <u>raksturoti</u> ar precīziem piemēriem.	Izteiksmes līdzekļi <u>raksturoti</u> ar precīziem piemēriem un to <u>nozīme</u> ir <u>novērtēta</u> teksta satura atklāsmē.

1. daļas – Zināšanas un teksta izpratne – attiecīgie uzdevumi:

15. uzdevums Kurā atbildē 2. tekstā minētie mākslinieciskās izteiksmes līdzekļi tiek atzīti par A. Eglīša bagātās valodas un individuālā stila visspilgtākajiem raksturotājiem? A. Epitēti un salīdzinājumi, ironija. B. Metaforas un poētismi. C. Alūzijas un hiperbolas, groteska. D. Alūzijas un personifikācija.	17. uzdevums Kurā atbildes piemērā minēta izmantotā sarunas forma, kura raksturīga 1. teksta vēstījumam? A. Polilogs. B. Dialogs. C. Monologs. D. Diskusija.
16. uzdevums Kurš stilistiskais paņēmieni atbilst 1. teksta piemēram "Vai es tāpēc zivs, ka māku peldēt"?? A. Ironija. B. Salīdzinājums. C. Hiperbola. D. Personifikācija.	18. uzdevums 1. tekstā jaunekļa un Kurcuma sarunā var novērot sarunvalodas stila sintaktiskās iezīmes. Kurā piemērā tās nosauktas? A. Vienkāršas teikumu konstrukcijas, aprāvumi. B. Divdabja teicieni, iespraudumi. C. Uzrunas, paskaidrojošās vārdu grupas. D. Pielikuma grupas, savrupinājumi.

2. Argumentēšana

Vērtēšanas kritērijs	Punkti			
Argumentu (apgalvojums, pierādījums, secinājums) izvērsums*	1 punkts	2 punkti	3 punkti	4 punkti
Argumentu (apgalvojums, pierādījums, secinājums) izvērsums*	Argumenti pārsvarā balstīti uz <u>neprecīziem</u> faktiem, nav pamatojuma.	Argumenti balstīti uz <u>vispārīgiem</u> faktiem, <u>daļēji</u> pamatoti.	Argumenti balstīti <u>precīzos</u> faktos un ir pamatoti.	Argumenti balstīti <u>mērķtiecīgi</u> izvēlētos un <u>precīzos</u> faktos, tie ir <u>pārliecinoši</u> pamatoti.
*0 punktu, ja konkrētais kritērijs nav novērtējams.				

ARGUMENTU IZVĒRSUMS = APGALVOJUMS + PIERĀDĪJUMS → SECINĀJUMS

Apgalvojums: *Kurcums ir ironisks tēls.*

Pierādījums: *Viņa runā bieži parādās ironiskas piezīmes un smīns. To apliecina frāze: „Vai es tāpēc zivs, ka māku peldēt?”, kurā Kurcums asprātīgi un nedaudz izsmejoši reaģē uz jaunekļa teikto.*

Secinājums: *Tāpat Kurcuma valodā izmantotā ironija un smīns palīdz atklāt viņu kā pašpārliecinātu, asprātīgu un nedaudz zobgalīgu personību.*

3. Tekstveide

Vērtēšanas kritērijs	Punkti			
Teksta struktūra un apjoms	1 punkts	2 punkti	3 punkti	4 punkti
Teksta struktūra un apjoms <i>Ja teksta apjoms ir <u>mazāks par 250 vārdiem</u>, darbs netiek vērtēts</i>	Teksta struktūra nav ievērota, dalījums rindkopās neprecīzs un nepārdomāts <u>un/vai</u> teksta apjoms ir 250–300 vārdu, (tad kritērijos gramatikas, ortogrāfijas un interpunkcijas normas kļūdu skaitu reizina ar 2).	Teksta struktūra ievērota daļēji , dalījums rindkopās ir <u>nepilnīgs</u> – kāda rindkopa ir pārāk īsa vai pārāk izvērsta. Teksts daļēji atbilst prasītajam apjomam .	Teksta struktūra ir loģiska , teksta daļas ir daļēji tematiski saistītas ; ir ievērots dalījums rindkopās un teksta apjoms .	Teksta struktūra ir loģiska , teksta daļas ir tematiski un mērķtiecīgi saistītas; ir ievērots dalījums rindkopās un teksta apjoms . Pārsniegts apjoms neietekmē vērtējumu.

4. Valodas kvalitāte

Vērtēšanas kritērijs	Punkti			
4.1. Vārdu krājums un stils*	1 punkts	2 punkti	3 punkti	4 punkti
*0 punktu , ja konkrētais kritērijs nav novērtējams.	Vārdu krājums apgrūtina teksta uztveri. Jomas termini nav lietoti.	Vārdu krājumā ir vērojamas atsevišķas vārdu izvēles neprecizitātes, tās neapgrūtina teksta uztveri. Jomas termini nav precīzi.	Vārdu krājums ir pietiekams, ir ievērots vienots stils; izteiksmes līdzekļi ir stilistiski iederīgi. Jomas termini ir precīzi	Vārdu krājums ir funkcionāli un semantiski precīzs, izteiksmes līdzekļi ir mērktiecīgi un iedarbīgi. Jomas termini ir precīzi.
4.2. Gramatikas normas 11** un vairāk kļūdu – 0 punktu	1 punkts 7-10** kļūdas.	2 punkti 4-6 kļūdas.	3 punkti 1-3 kļūdas.	4 punkti Ievēroti vārdu veidošanas, vārdu formu, teikumu veidošanas, daļu attieksmju nosacījumi. Nav kļūdu.
4.3. Ortogrāfijas normas 11** un vairāk kļūdu – 0 punktu	1 punkts 7-10** kļūdas.	2 punkti 4–6 kļūdas.	3 punkti 1–3 kļūdas.	4 punkti Nav kļūdu.
4.4. Interpunkcijas normas 11** un vairāk kļūdu – 0 punktu	1 punkts 7-10** kļūdas	2 punkti 4-6 kļūdas.	3 punkti 1-3 kļūdas.	4 punkti Nav kļūdu.

Atbildi nevērtē, ja

- uzdevums nav izpildīts (analizēts tikai viens teksts; ir pārstāstīts teksta(-u) saturs; nav ievēroti tekstveides principi; teksta apjoms līdz 250 vārdiem);
- darbs nav salasāms;
- darbā vērojamas plaģiāta pazīmes;
- darbā ir lasāmi cilvēka cieņu aizskaroši izteikumi.

*0 punktu, ja konkrētais kritērijs nav novērtējams.

Vārdu krājuma un stila, gramatikas un ortogrāfijas kļūdu veidi

Vārdu krājuma un stila kļūdu veidi	Gramatikas kļūdu veidi	Ortogrāfijas kļūdu veidi
- Vārda nozīmes neizpratne/neatbilstošas nozīmes vārds. - Neatbilstošs tās pašas vārdšķiras vārds. - Kalkēts vārds. - Vārds svešvalodā. - Liekvārdība, vienas saknes vārdu pārmērīgs atkārtojums. - Valodas stilam neatbilstošs vārds. - Neloģiski izteikumi, saturiski neloģisks teikums.	- Neprecīzi piedēkļi/priedēkļi. - Salīdzinājuma formu nepareizs lietojums. - Nenoteiktās/noteiktās galotnes nepareizs lietojums. - Neprecīzs locījums/skaitlis/dzimte. - Darbības vārda formu neprecīzs lietojums. - Vārdu formveidošanas kļūdas. - Kļūdas prievārdu, saikļu lietošanā (ka/kad; jeb). - Nepamatota personas un laiku maiņa. - Nepamatoti izlaists vārds teikumā. - Nepamatoti atdalīti un nepareizi novietoti palīgteikumi, kļūdas sintaktisko saistījumu izveidē. - Nepilnīgi, nepabeigti teikumi, neloģiska vārdu secība teikumā.	- Nav ievērota latviešu valodas vārdu pareizrakstība (īso un garo patskaņu, divskaņu pareizrakstība vārdos un vārdformās, pareizs līdzskaņu lietojums vārdu saknē, galotnē un vārdformās, priedēkļu un piedēkļu lietojums vārdos un vārdformās, diakritiskās zīmes trūkums). - Nav ievēroti literārās valodas vēsturisko miju nosacījumi. - Kopā/šķirti rakstāmi vārdi. - Lielo sākumburtu lietošana saliktajos nosaukumos, īpašvārdu rakstība. - Svešvārdu pareizrakstība, cittautu īpašvārdu atveide. - Vārdu saīsināšana. - Vārdu dalīšana pārņemšanai jaunā rindā. - Neuzmanības kļūdas (izlaisti/lieki/pārstatīti burti, trūkst galotnes utt.). - Latviešu valodas alfabētam neatbilstošu burtu lietojums.

Satura komponenti un iespējamo atbilžu piemēri

Satura komponenti	Romāns	Monogrāfija
Tekstu saturs (temats, problēma, aktualitāte)	Māksla kā indivīda radoša izpausme un sevis apliecināšana (testā)... Jauna cilvēka identitātes meklējumi. Jauna mākslinieka ierašanās Rīgā. Rīga kā mākslinieku iespēju pilsēta (<i>Latviešu māksliniekiem taču ir tikai viens ceļš: uz Rīgu.</i>) Problēma – saistīta ar izvēles situāciju; jaunā mākslinieka neziņa, mulsums ierodoties svešā, nezināmā vidē, kas saistās gan ar cerībām, gan bažām. Satikšanās ar Kurcumu, kas gatavs pavērt iespēju uzreiz nokļūt cerētajā mākslinieku vidē un dibināt jaunus kontaktus.	Monogrāfijā aplūkots A. Eglīša romāns un tā tapšanas laiks. Mākslas vide kā patvērums nemiera laikos. Autore norāda, ka drūmajos kara gados A. Eglītis pievērsies netipiskam tematam, atklājot mākslinieku vidi un absolūti ignorējot „lielās politikas” tēmas. Šis darbs kļūst par literāru sensāciju, kas uzreiz iekaro lasītāju atsaucību. Autore min, ka romānā iekļautās atsaucē (piem., Rīgu un Parīzi savieno ātrvilciens) varēja būt par pamatu, ka šis darbs padomju laikā nonācis nevēlamo darbu sarakstā līdz pat 1993. gadam, kad to iestudē Daugavpils teātris. Precizēts, ka <i>Homo novus</i> tulkojumā no latviešu valodas nozīmē “jaunais cilvēks” un, sākot ar 1995. gadu, šis nosaukums saistāms ar novatorisku festivālu ar šādu nosaukumu (Pēteris Krilovs). Romāns aktualizēts arī režisores A. Vidulejas spēlfilmā 2018. gadā. Autore ļauj ieskatīties romānā arī ārpus fragmenta robežām, atklājot, ka romāns vēsta par divu jauniešu meklējumu ceļiem, kas krustojas, bet veidojas atšķirīgi (<i>divi jaunekļi, kas izkāpj no vilciena un dodas iekarot Rīgu, romāna beigās aizbrauks pretējos virzienos: reiz turīgais dendijs Eižens Žibeika – uz Cesvaini, reiz trūcīgais gleznotājs Juris Upenājs – uz Parīzi.</i>).
Kultūras konteksts (laika un kultūras zīmes, simboli)	Laika zīmes – pašausta vadmala, nekrāsota koka lāde, sainis, tramvajam piekabināms vagonis smagajām mantām, konduktors tramvajā, Centrālviesnīca, svārki kā vīriešu apģērbs, skiču grāmata. Kultūras zīmes – ģeogrāfiski nosaukumi (Vecgulbene, Cesvaine, Rīga) atklāj vidi. Cesvainiešu izloksne (<i>As ešu viszinis, – atteica Kurcums mīkstajā cesvainiešu izloksne</i>), Maliena. Daugavpils Mākslas skola.	Atklāj 20. gadsimta 30. gadu Latvijas kultūrtelpu. Laika zīmes – kara gadi, 1934. gada 15. maijs. Milzīgs plakāts (<i>4 x 6 metrus milzīgo gleznu plakātu “Darba apoteoze”, kurā redzami “zemkopis, strādnieks, mākslinieks un zinātnieks paceltiem darba rīkiem sveicināja skatītāju</i>) kā apliecinājums autoritārajam Ulmaņa laikam. Ātrvilciens, kas savieno Rīgu un Parīzi. Kultūras zīmes – laikraksts „Tēvija”, dzintara un sudraba saktas, Latgales svečturi kā latviskās kultūras vērtības, kas zaudē savu nozīmību vēlākajos gados. Rīga – Ziemeļu Parīze. Pētnieks Alfrēds Gāters. Apliecina romāna aktualitāti – <i>Daugavpils teātra izrādi 1993. gadā, kuru ar [...] Trešās atmodas noskaņās [...] gatavoto aktieru kursu iestudē runas pedagoģe Baiba Nollendorfa un Nauris Klētnieks. [...] teātra festivāls “Homo novus”, ko izveido režisors Pēteris Krilovs kopā ar domubiedriem. 2018. gadā top Annas Vidulejas spēlfilma “Homo novus”.</i> Simbols – ceļš

Žanrs un teksta fragmenta kompozīcija	Romāna fragments, daiļliteratūras valodas stils. Anšlavs Eglītis – trimdas autors. Romānā, kā tas norādīts monogrāfijas fragmentā, ir gredzenveida kompozīcija, sākas un beidzas dzelzceļa stacijā (testā). Fragments atklāj romāna ievada daļu, kad jaunais mākslinieks Juris Upenājs ierodas Rīgā un satiek Kurcumu, kas gatavs ievadīt viņu mākslinieku pasaulē Rīgā. Ceļa motīvs atklājas gan tiešā nozīmē (ceļš no Cesvaines uz Rīgu, no dzelzceļa stacijas uz „mākslinieku cietoksni”), gan metaforiski (izaugsmes, identitātes meklējumu, apliecināšanās ceļš). Romāna fragmenta sižets ir lineārs, sākas ar Upenāja izkāpšanu no vilciena dzelzceļa stacijā, tad misēkli ar iekāpšanu tramvajā un biļetes iegādi. Šī fragmenta daļa dota 3. personas pārstāstā (vēstītājs). Tālāk seko dialogs starp uzstājīgo, ironisko Kurcumu, no kura <i>tik lēti nevarēja tikt vaļā. Dialogā Kurcums lielākoties ir jautātājs, bet Upenājs, kas nemaz nevēlētos ar svešinieku (zemnieku ķērāju) iesaistīties sarunā, dialogā iesaistās negribīgi, bieži atbildot strupī, reizēm tikai ar vienu vārdu. Dialogā Kurcums, lai gan viņa teiktajā jaušama neslēpta ironija, jauno cilvēku pieklājīgi uzrunā ar Jūs, savukārt Upenāja atbildēs izmantota pirmās personas forma.</i> Fragmenta beigu daļā Kurcums, kas, pētot Upenāja skiču burtnīcu, ierauga ceļabiedrā iespējamu radošu potenciālu, nostāda Upenāju izvēles priekšā – doties pie nedrošās radniecības vai pievienoties Rīgas gleznotāju pulciņam. Fragments beidzas atvērti – ar pieņemto lēmumu un atbildi (<i>lesim ar</i>’). Rindkopas.	Monogrāfija, zinātniskās valodas stils. Publicēts apgādā „Dienas Grāmata”, autore teātra zinātniece Ieva Struka. Monogrāfijā autore raksturo A. Eglīti un viņa romānu „Homo novus”, paužot savus uzskatus un pieņēmumus, kas balstīti rūpīgā konteksta un konkrētā literārā darba pētījumā. Darbā izmantots plašs faktu materiāls, laika un kultūras zīmes, romāna citāti, atsauces uz citiem pētniekiem, kā arī sniegtas zemsvītras atsauces uz izmantoto materiālu. Tādējādi skatījums veidojas objektīvs un pārliecinošs. Ievaddaļā autore, izmantojot faktus, precīzē un raksturo A. Eglīša romāna tapšanas laiku. Nākamajās rindkopās autore parāda, kā romāns iedzīvojies Latvijas kultūrtelpā nākamajos gados. Fragmenta noslēdzošajās rindkopās autore pievēršas spožajai A. Eglīša valodai, ieskicējot nedaudz arī sižeta līniju. Monogrāfijas fragments precīzāk ļauj nojaust romāna epizodi.
--	--	--

Tekstu autoru valodas stila iezīmes analizējamajos tekstos	Romāna fragments atklāj sadzīves situāciju, tāpēc tajā izmantoti sarunvalodas elementi (iztuntuļojās, buķņīja, noblisināja). Galvenā varoņa vārdu var uzzināt, izlasot monogrāfijas fragmentu, jo romāna fragmentā tas dēvēts tikai par jaunekli. Atklājot jaunekļa samulsumu un provinciālismu, sarunā tiek izmantoti vārdu strupinājumi (<i>Nezin'vis. Iesim ar'</i>). Lai raksturotu jaunekļa samulsumu un raizes, autors izmanto trāpīgus apzīmētājus/epitetus (<i>bīklā un piepūlē īdzīgā seja, pie pieres līpa garās matu šķipsnas</i>) un apstākļa vārdus (<i>aizdomīgi, samulsis, nicīgi</i>). Savukārt, kād lēmums tiek pieņemts, tiek izmantots epitets ar pozitīvu emocionālu nokrāsu (<i>mirdzošu skatienu</i>). Upenājs dialogā iesaistās negribīgi, tāpēc atbildes lielākoties ir strupas, aprautas, viņa noskaņojums vairāk atklājas tiešo runu piebildēs. Trāpīgi raksturots arī otrs sarunu biedrs – Kurcums. Viņa attieksme jaušama intonāciju raksturojumos (<i>smīnīgi, atsmīnēja, piemetināja ar smīnu</i>), kā arī ironijā (<i>Vai es tāpēc zīvs, ka māku peldēt?</i>). Abus varoņus satuvina izcelšanās no Cesvaines, kas atklājas Kurcuma frāzē (<i>As ešu viszinis</i>). Kurcums dialogā pamatā izmanto jautājuma teikumus. Autora valodu raksturo ļoti precīzi tēlu raksturojumi un detaļu izmantojums vides atklāsmē, mazāk poētiska valoda, lai gan ir izmantotas dažās metaforas (<i>Rīgas gleznotāju cietoksnis, zemnieku ķērājs</i>). Novecojušas vārdu formas/ vārdi (<i>gleznturis, nešļava, valšķis, plankumojumos</i>). Tā kā tekstā dialogs, tad emocionalitātes radīšanai izmantoti izsaukmes vārdi (<i>he, ak, ai, oho</i>). Pārstāsta daļā izmantoti vairāki divdabja teicieni. Daudzpunktes izmantojums norāda uz sarunas aprāvumu.	Monogrāfijā izmantotā valoda atbilst zinātniskās valodas stilam. Izmantoti nozarei, tas ir, literatūrzinātnei, atbilstoši termini (<i>poētisks tēls, sižetisks, portrets, pretstatu princips, sarkasms</i>). Teikumi ir sarežģīti, dominē salikti teikumi, izmantoti savrupinājumi domas precizēšanai. Domas pamatošanai izmantoti citāti un precīzi fakti, kas nosaukti ar skaitļa vārdiem, īpašvārdiem, saliktajiem nosaukumiem. Monogrāfijā starp daudzajiem minētajiem faktiem nepazūd autores balss un viedoklis.
--	--	---